

JAK VYTVÁŘET ŠKOLNÍ PROSTŘEDÍ, KTERÉ PODPORUJE GENDEROVOU ROZMANITOST

Glynis Hull-Rochelle a Viktor Heumann,
Trans*parent, 2017

Není možné si nepovšimnout, že stále více a více mladých transgender a genderově nekonformních lidí je otevřených ohledně své identity. Statistiky jsou různé a liší se v závislosti na lokalitě, ale měly*by byste si být vědomi*y, že někteří*re z vašich studentů a studentek – i když třeba malé procento – se genderově identifikují mimo tradiční binární koncepci (muž nebo žena) a*nebo se neidentifikují s genderem, který jim byl přiřazen při narození. Gender je něco, co je viditelné ve všech oblastech našich životů a často jde o otázku, která vyvolává velké emoce a diskuse. Různé změny v genderových rolích a identitách jsou zcela jistě pro některé mladé lidi matoucí, ale to by nemělo být důvodem k tomu, aby na jejich otázky musel*a odpovídat – nebo si svou identitu přímo musel*a obhajovat – daný genderově rozmanitý spolužák či spolužačka. Když však škola zastává inkluzivní pozici a tato témata předkládá studentstvu jako zcela běžnou věc, komunikace o takovýchto komplikovaných otázkách bývá mnohem snadnější. Stejně jako v jiných případech inkluzivity a antidiskriminace ani v otázkách týkajících se genderové inkluzivity by neměly být základní principy a pravidla oslabeny či změněny čistě proto, že některé osoby mají neopodstatněné obavy, které vycházejí z neznalosti. Pro školu je povinností pomáhat mladým v často těžkých obdobích jejich dospívání. Zde jsou tedy základní – avšak důležité – rady k tomu, jak podporovat genderově rozmanité studenty a studentky v prostředí školy:

1. Dovolte jim vybrat si, jakým JMÉNEM je budete oslovovat.
2. Naslouchejte tomu, jaký GRAMATICKÝ ROD vaši*e studenti a studentky užívají, když mluví sami*y o sobě. Pokud si nejste jisti*é, diskrétně se zeptejte, jaký rod preferují. Buďte VZOREM pro třídu tím, že budete vždy užívat ten správný rod a opravovat ty, kteří užívají ten špatný (a to i v nepřítomnosti dané osoby).
3. Sledujte chování spolužáků a spolužaček, abyste zachytili*y možné znaky ŠIKANY. V mnohých případech šikana začíná občasným vyřazováním z kolektivu nebo pouhým „pošťuchováním“, ke kterému často dochází mimo dohled dospělých.
4. Sledujte chování genderově rozmanité*ho studentky či studenta a všimněte si, jestli nevykazuje nějaké ZNAKY PROBLÉMŮ jako např. deprese, úzkosti, drogové či alkoholové závislosti, sebepoškozování.
5. Pro genderově rozmanité studenty a studentky vytvořte BEZPEČNÉ PROSTŘEDÍ. Buďte VZOREM respektu a přijetí genderové diverzity. Od třídy by se mělo OČEKÁVAT, že budou respektovat genderově rozmanité spolužáky a spolužačky, stejně tak, jako se od ní očekává, že bude respektovat studenty a studenty jiných ras, národností, vyznání, sexuálních orientací apod.
6. NEKOMENTUJTE a NEKATEGORIZUJTE genderové vyjadřování svých studentů a studentek. Různé styly oblékání, obouvání, střihu vlasů, doplňků, šperků, líčení atd. by měly být respektovány a jsou čistě otázkou osobní

vkusu studenta či studentky, pakliže nijak neporušují školní řád. (Pokud má vaše škola ve školním řádě rozdílné požadavky pro chlapce a dívky – např. že dívky musí mít sukni jako součást uniformy a že chlapci smějí nosit pouze chlapecké uniformy – je důležité tato omezení rozvolnit.)

7. Nepodceňujte, jak důležité je, aby student či studentka měl*a na výběr, na kterou TOALETU chce chodit. Zeptejte se jich, kterou toaletu preferují vzhledem k jejich genderové identitě, a zhodnoťte, jestli je pro ně bezpečné ji na vaší škole užívat, vzhledem k atmosféře panující na škole a jejich osobním vztahům. Pokud by bylo třeba, zajistěte, aby o přestávkách byl u toalet dohled, který dohlédne na to, že nikdo nebude bránit transgender studentům a studentkám v přístupu na toaletu. Všichni studenti, studentky a rodiče by měli*y být informováni*y o tom, jak důležité je, aby genderově rozmanití*é studenti a studentky měli*y přístup k toaletám.
8. **NEŠÍŘTE** soukromé informace o genderově rozmanitých studentech a studentkách a neodpovídejte na žádné osobní dotazy, které se jich týkají, ať již od studentstva nebo od rodičů. Pokud se nějaký rodič bude těchto informací dožadovat, připomeňte mu, že podobně byste nesdělil*a informace o jejich dítěti jinému rodiči a že vaší rolí jakožto vyučující*ho je poskytování opory vašim studentům a studentkám. Odkážte je na internetové zdroje nebo na vedení školy, aby se na téma genderu vzdělali*y.
9. Student či studentka by měl*a být **SOUČÁSTÍ** veškerého rozhodování. Nejlepší je společně vytvořit nějaký plán, který bude přizpůsoben konkrétní situaci vzhledem k rodičům, vyučujícím, třídě a vedení školy a který bude obsahovat postup pro řešení různých situací, které se mohou naskytnout.
10. **NAJDĚTE JINÉ ZPŮSOBY** k rozřazování tříd do menších skupin. Měsíc narození, oblíbená jídla, hudba, oblíbené svátky... buďte kreativní, nerozdělujte svou třídu na „chlapce“ a „dívky“.
11. Pokud není daný*á genderově rozmanitý*á student*ka „vyoutovaný*á“ svým rodičům nebo ho*ji rodiče nerespektují, škola je pravděpodobně tím hlavním prostředím, kde může být v bezpečí sám*sama sebou. Těmto studentům či studentkám se můžete nabídnout jako **DŮVĚRNÍK** či **DŮVĚRNICE**, na kterého*rou se budou moci kdykoliv obrátit. Mnoho výzkumů ukazuje, že k tomu, aby zoufalí*é studenti a studentky našli*y naději, stačí i jediný empatický dospělý – někdy jim to může i zachránit život.
12. Když vysvětlujete otázky ohledně genderové diverzity, buďte obecní. **ODVRAŤTE POZORNOST** od genderově rozmanitých studentů a studentek ve třídě. Pokud se jich potřebujete zeptat na věci, které se jich týkají konkrétně, učiňte tak mimo třídu.
13. **VZDĚLEJTE SAMI*Y SEBE** a **ZAČLEŇTE TOTO TÉMA DO SVÝCH VÝUKOVÝCH PLÁNŮ** – můžete např. třídě přiblížit život nějaké historické genderově rozmanité osoby nebo zadat jí ke čtení článek na toto téma.
14. **DŮVĚŘUJTE** svým studentům a studentkám.